

HANDELINGEN

15:1-35

Het concilie in Jeruzalem besluit dat gelovigen uit de heidenen de wet van Mozes niet hoeven te onderhouden.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/handelingen/15-1-35

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Besnijdenis en het concilie van Jeruzalem	2 min	4
2	Gezag en eenheid van de wereldwijde gemeente	5 min	5
3	Plaatselijke gemeenten en huisgemeenten	4 min	7
4	De wet van Mozes en Joodse christenen	2 min	9
5	Paulus en Barnabas reizen naar Jeruzalem	2 min	10
6	Uitgezonden door Geest en gemeente	2 min	12
7	Bekeerde Farizeeën en wetticisme	6 min	13
8	Petrus verdedigt de gelovige heidenen	4 min	15
9	Paulus wijst Petrus terecht in Antiochië	5 min	18
10	Het ondraaglijke juk van de wet	4 min	21
11	Petrus en Paulus verkondigen dezelfde genade	2 min	23
12	Jakobus en zijn verhouding tot de wet	2 min	24
13	Jakobus beoordeelt de zaak	2 min	25
14	Amos, Edom en de Septuaginta	3 min	26

15	Misvatting over de tabernakel van David	2 min	28
16	Herstel van Davids dynastie in de Messias	3 min	29
17	Amos voorzegt de bekering van heidenen	2 min	30
18	Het besluit en de brief van het concilie	4 min	32
19	De wet als juk en last	3 min	35
20	Kritiek op de Torahgetrouwe beweging	2 min	37
21	Vier regels uit respect voor Joden	3 min	38
22	Christelijke vrijheid zonder aanstoot	2 min	39
23	Het concilie en de datering van Galaten	2 min	40
	Om verder te lezen		41

1

Besnijden en het concilie van Jeruzalem

We zijn nu in Handelingen, hoofdstuk 15. Dit is een belangrijk scharnierhoofdstuk. Het is een scharnierhoofdstuk op dezelfde manier als hoofdstuk 10 dat was. Daar zagen we de bekering van Cornelius. De bekering van Cornelius was de eerste keer dat de leiders van de gemeente beseften dat onbesneden mensen behouden konden worden. Maar er waren nog steeds Joodse christenen die zich daar niet prettig bij voelden. Hoewel zij niet ontkenden dat deze onbesneden mensen tot de gemeente konden toetreden, geloofden ze dat die mensen, nadat ze tot de gemeente waren toegetreden, eigenlijk de Thora moesten gaan onderhouden.

In hoofdstuk 15, vers 1, wordt ons verteld dat bepaalde mannen uit Judea kwamen. Dat wil zeggen: ze kwamen naar Antiochië, waar Paulus en Barnabas woonden en dienden. Ze leerden de broeders:

En enigen die uit Judea gekomen waren, leerden de broeders: Als u niet besneden wordt volgens het gebruik van Mozes, kunt u niet zalig worden.

HANDELINGEN 15:1

Dit idee dat je niet behouden kon worden tenzij je je liet besnijden, was natuurlijk in strijd met de feitelijke handelwijze van de apostelen in Jeruzalem. Maar deze mensen waren uit Judea gekomen. Zij waren wat wij judaïseerders noemen. Paulus schrijft in zijn brieven vaak om judaïseerders te weerleggen. Blijkbaar bleven zij een probleem in de gemeente, zelfs na dit concilie in Jeruzalem.

Het concilie in Jeruzalem was het eerste oecumenische concilie van de gemeente waarin namens de hele gemeente een belangrijke beslissing werd genomen. In dit geval is het duidelijk dat Jeruzalem in Handelingen 15 binnen de wereldwijde gemeente de functie vervult waarvan rooms-katholieken bijvoorbeeld vinden dat de

Kerk van Rome die behoort te vervullen en volgens hen ook vervulde. Wat hier interessant aan is, is dat ze de Kerk van Rome hierover niet raadpleegden. Ze gingen niet naar Rome om te kijken wie daar de bisschop was en te vragen: „Wat vind jij hiervan?” In plaats daarvan gingen ze naar Jeruzalem.

2

Gezag en eenheid van de wereldwijde gemeente

Het is niet precies duidelijk in hoeverre de gemeenten uit de heidenen verantwoording verschuldigd waren aan Jeruzalem. Niets wijst erop dat Jeruzalem deze gemeenten bestuurd. Het lijken onafhankelijke, plaatselijke gemeenten te zijn geweest die in veel gevallen spontaan ontstonden. Sommige gemeenten, vooral de gemeenten die Paulus en Barnabas hadden gesticht, waren ontstaan als gevolg van zendingswerk vanuit Antiochië, niet vanuit Jeruzalem. We hebben eigenlijk geen enkel bewijs dat Jeruzalem deze gemeenten in enig opzicht bestuurd. Maar de apostelen deden dat wel, en de meeste apostelen woonden in Jeruzalem. Zolang de meeste apostelen in Jeruzalem waren, was dat de logische plaats om naartoe te gaan en te beraadslagen over iets wat normen zou stellen voor de hele wereldwijde gemeente.

De wereldwijde gemeente was tenslotte één gemeente. Het waren veel gemeenten, maar één gemeente. We moeten begrijpen dat het verschijnsel waarbij die ene gemeente uit veel gemeenten bestond, maar toch één was, ontstond nadat de christenen uit Jeruzalem waren gevlucht en buiten Jeruzalem begonnen te evangeliseren. Dit is iets waar de gemeente de eerste jaren niet over hoefde na te denken, omdat alle christenen in Jeruzalem waren. In elk geval bevond vrijwel de hele ene gemeente zich daar. Toen er andere gemeenten begonnen te ontstaan, moest worden bepaald wat hun verhouding tot die ene gemeente was.

Daarom moesten de apostelen Samaria bezoeken nadat Filippus daar had geëvangéliseerd. Blijkbaar bezocht Petrus daarom Lydda en Joppe: om erop toe te zien dat hij zijn goedkeuring kon geven aan wat Filippus in die steden had gedaan. Hij kon het dan beschouwen als een onderdeel van dezelfde beweging als die in Jeruzalem, in plaats van als een rivaliserende beweging.

Het idee van de universele gemeente is nog steeds een belangrijk verschijnsel dat christenen vaak vergeten, omdat het woord „gemeente” in de Bijbel op drie verschillende manieren wordt gebruikt. Het wordt bijvoorbeeld gebruikt in het boek Efeze, een heel boek over de gemeente. Het woord „gemeente” verwijst in Efeze naar de universele gemeente. Paulus spreekt over het wereldwijde, alles overstijgende verschijnsel: het lichaam van Christus, de bruid van Christus. Christus heeft maar één bruid. Zij is over de wereld verspreid en bestaat uit alle gelovigen, die door de Heilige Geest één lichaam zijn, ook als ze elkaar niet kennen.

Daarom hield de gemeente in Antiochië, toen ze in Handelingen 11 over de hongersnood hoorden, een inzameling om iets naar de christenen in Judea, in een ander land, te sturen. Niet omdat ze aan hen verantwoording verschuldigd waren, maar omdat ze met hen één lichaam waren. Ze dachten erover zoals Paulus het in 1 Korinthe 12 zei:

En als één lid lijdt, lijden alle leden mee. Als één lid eer ontvangt, verblijden alle leden zich mee.

1 KORINTHE 12:26

In welk deel van de wereld je ook woont, je maakt deel uit van het lichaam van Christus.

Tijdens zijn laatste twee zendingsreizen reisde Paulus door gebieden als Klein-Azië en Griekenland, waarbij hij bij de gemeenten uit de heidenen giften inzamelde om die mee terug te nemen naar Jeruzalem. De meeste van deze mensen zouden nooit iemand uit Jeruzalem ontmoeten. Ze hadden geen omgang met de gemeente in Jeruzalem en waren er niet door persoonlijke ervaring bij betrokken. Maar ze waren met hen één lichaam. Ze deelden graag in de lasten van hun broeders in Judea, omdat de wereldwijde gemeente één gemeente is en het ene lichaam van Christus wereldwijd landen en generaties overstijgt.

Paulus heeft de leer hierover, denk ik, uitvoeriger schriftelijk vastgelegd dan enige andere apostel. Efeziërs is een brief die Paulus heeft geschreven en die over dit verschijnsel van de universele gemeente spreekt. Het is niet het enige boek. Maar de term ‘gemeente’ wordt ook op andere manieren gebruikt. Toen Jezus zei:

En Ik zeg u ook dat u Petrus bent, en op deze petra zal Ik Mijn gemeente bouwen, en de poorten van de hel zullen haar niet overweldigen.

MATTHEÛS 16:18

sprak Hij slechts over één gemeente. Ze bevindt zich in vele landen, in elk land, maar het is één gemeente. Het is één lichaam van Christus, één tempel van de Heilige Geest, één familie van God. Dat is de gemeente die Jezus op deze rots heeft gebouwd, en dat is de universele gemeente. Het woord ‘universeel’ is, denk ik, Latijn, maar het woord daarvoor is ‘katholiek’. Nogmaals, katholiek betekent niet rooms-katholiek. Het idee van de rooms-katholieke kerk ontwikkelde zich in de eerste eeuwen. Uiteindelijk, vele eeuwen na de tijd van Christus, werd de paus van Rome, de bisschop van Rome, beschouwd als het hoofd van alle gemeenten. En omdat hij zich in Rome bevond, werd deze kerk natuurlijk de rooms-katholieke kerk genoemd, de Romeinse universele kerk. Maar voordat er een paus was en voordat er rooms-katholicisme was, bestond er eenvoudigweg het idee van de universele gemeente. Het woord katholiek betekent namelijk universeel.

3

Plaatselijke gemeenten en huisgemeenten

Het woord gemeente wordt in de Schrift ook gebruikt voor plaatselijke gemeenten. Dat zijn alle christenen in een bepaalde stad of streek: de gemeente in Filippi, de gemeente in Thessalonica, de gemeente in Efeze, de gemeente in Smyrna, de gemeente in Sardis en de gemeente in Filadelfia in Openbaring. De gemeente in een stad duidt op alle christenen in die stad. Net zoals de universele gemeente bestaat uit alle christenen ter wereld, is de plaatselijke gemeente de plaatselijke vertegenwoordiging van die universele gemeente in een bepaald gebied. Alle christenen in welke stad dan ook

maken deel uit van de universele gemeente over de hele wereld. Daarom maken ze ook deel uit van de plaatselijke gemeente in die stad. Ze zijn eenvoudigweg de plaatselijke vertegenwoordiging van dat ene verschijnsel: de gemeente.

Het woord gemeente wordt ook gebruikt voor kleinere eenheden. Paulus groet bijvoorbeeld in Romeinen hoofdstuk 16 de gemeente in het huis van Priscilla en Aquila. In het boek Filemon groet hij de gemeente in het huis van Filemon. Er zijn gemeenten in huizen. Dat is wat wij gewoonlijk gemeenten zouden noemen.

In een zeer grote stad als Rome zou het niet praktisch zijn als alle christenen, van wie er vele duizenden geweest moeten zijn, op één plaats bijeenkwamen. Ik besef dat we tegenwoordig gemeenten hebben die met vele duizenden mensen in één gebouw samenkomen, maar zij vormen niet één familie. De meesten van hen kennen zelfs de naam van niemand anders in de hele gemeente. Er zijn te veel mensen om elkaar te leren kennen. Vaak hebben ze meerdere diensten. De mensen die naar de eerste dienst gaan, ontmoeten daardoor nooit mensen uit de tweede of derde dienst. Dat is niet hetzelfde.

In de vroege gemeente kwamen ze in kleinere groepen bijeen. Er kunnen duizenden christenen tot de plaatselijke gemeente in Rome hebben behoord, maar kennelijk kwamen ze bijeen in ongeveer vijf of meer huisgemeenten. Toen Paulus in Romeinen hoofdstuk 16 aan de gemeente in Rome schreef, lijkt hij te zinspelen op en groeten te sturen aan ongeveer vijf verschillende huisgroepen. Misschien waren er nog meer. Maar elke groep werd de gemeente in dit huis of de gemeente in dat huis genoemd. Ze maakten allemaal deel uit van die ene gemeente in Rome, die deel uitmaakte van die ene wereldwijde gemeente.

Je ziet dus dat het woord gemeente in verschillende verbanden verwijst naar concentrische cirkels die steeds groter worden. Er is de gemeente in dit huis, die op een bepaalde tijd en plaats bijeenkomt. Ze maakt deel uit van de grotere gemeente in de hele stad en is één met alle andere kleine gemeenten. Samen zijn ze allemaal één gemeente. Paulus richtte zich in zijn brief tot vijf verschillende huisgemeenten in Rome, maar hij verwachtte dat ze allemaal dezelfde brief zouden lezen.

Als ik een brief zou schrijven aan een gemeente in Temecula, waar ik woon, is het niet waarschijnlijk dat een andere gemeente belangstelling zou hebben om die brief te lezen. Zelfs die gemeente zou er misschien geen belangstelling voor hebben om hem te lezen. Maar laten we zeggen dat ik een band met die gemeente had. Laten we zeggen dat het een baptistengemeente, een methodistengemeente of een presbyteriaanse gemeente was. Dan zouden de mensen van dat kerkgenootschap zo'n brief misschien lezen, als ze enig respect voor mij hadden. Maar mensen van andere kerkgenootschappen in dezelfde stad zouden dat niet doen.

We hebben dus met een andere situatie te maken dan Paulus voor ogen had en dan de situatie die men in de vroege gemeente kende. Alle christenen maakten deel uit van één gemeente, en zolang de apostelen leefden, waren zij de universele leiders van de universele gemeente. Daarom moest er een beslissing komen over de vraag of alle christenen de leer moesten aanvaarden dat gelovigen besneden moesten worden, of dat alle christenen de leer moesten aanvaarden dat gelovigen niet besneden hoefden te worden. Daarover was eigenlijk nooit formeel beslist. Petrus en enkele anderen hadden onbesneden mensen in de gemeente opgenomen, maar er waren nog steeds mensen die daar bezwaar tegen maakten.

4

De wet van Mozes en Joodse christenen

We zouden kunnen zeggen dat hun bezwaar redelijk was, omdat er nooit iets heel duidelijk gezegd was waaruit bleek dat de wetten van Mozes niet meer gehouden hoefden te worden. Jezus had gezegd:

Want, voorwaar, Ik zeg u: Totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet één jota of één tittel van de Wet voorbijgaan, totdat het alles geschied is.

MATTHEÛS 5:18

Ik geloof dat de vroege gemeente begreep dat alles in Christus vervuld was.

De gemeente in Jeruzalem hield zich nog steeds aan deze wetten, maar ik denk dat dit meer cultureel bepaald was dan iets anders. Ze gingen namelijk wel het feit aanvaarden dat de heidenen, die deel uitmaakten van hetzelfde lichaam als zichzelf, zich er niet aan hoefden te houden. Het was dus geen verplichting voor alle christenen. Maar de Joden woonden in Jeruzalem. Ze waren Joden en ze hadden zich altijd aan deze wetten gehouden. De tempel vormde het middelpunt van hun stad en van hun samenleving. Als zij niet meer naar de tempel zouden gaan, zou dat erg onbehoorlijk lijken, en ze hadden geen enkele goede reden om hem te mijden. De tempel was tenslotte ooit het huis van God. Nu had hij eigenlijk geen functie meer en de offers die daar werden gebracht, hadden geen werkelijke waarde. Maar het kon geen kwaad dat zij hun kinderen bleven besnijden en zulke dingen bleven doen. Maar de heidenen hadden dat nooit gedaan. De vraag was dus of zij onder diezelfde verplichting gebracht moesten worden. De gemeente in Jeruzalem kwam bijeen om daarover te beslissen.

Er staat:

5

Paulus en Barnabas reizen naar Jeruzalem

En enigen die uit Judea gekomen waren, leerden de broeders: Als u niet besneden wordt volgens het gebruik van Mozes, kunt u niet zalig worden. Toen er dan van de kant van Paulus en Barnabas een niet geringe tegenstand en woordenstrijd tegen hen ontstond, bepaalden zij dat Paulus en Barnabas en enkele anderen uit hen in verband met dit geschilpunt naar de apostelen en ouderlingen in Jeruzalem zouden gaan.

HANDELINGEN 15:1-2

Dit is de eerste keer dat er wordt vermeld dat er oudsten waren in de gemeente van Jeruzalem. Er waren daar apostelen. Maar alle plaatselijke gemeenten hadden oudsten, als er geschikte mensen waren. De apostelen hadden als apostelen natuurlijk gezag over de hele wereldwijde gemeente. De oudsten van de plaatselijke gemeente

behoorden gewoon tot de plaatselijke christenen in Jeruzalem. Zij waren degenen die geregeld toezicht op hen hielden, aangezien de apostelen tegen die tijd meer zendingswerk deden. Maar de oudsten hadden nog steeds gezag in Jeruzalem en hun mening over dit onderwerp zou buitengewoon belangrijk zijn. Daarom werden zij erbij betrokken om te worden geraadpleegd. De apostelen en de oudsten zouden hierover worden bevraagd.

Nadat zij dan door de gemeente uitgeleide gedaan waren, reisden zij door Fenicië en Samaria en vertelden over de bekering van de heidenen, en zij bezorgden al de broeders grote blijdschap.

HANDELINGEN 15:3

In zekere zin voeren ze een soort campagne voor hun standpunt in deze controverse. Paulus en Barnabas staan aan de kant die zegt dat de heidenen zich niet aan de wet hoeven te houden en niet besneden hoeven te worden. Hun critici zeggen dat dit wel moet. Terwijl ze naar Jeruzalem reizen om over de kwestie te beslissen, vertellen ze onderweg aan alle christenen tussen Antiochië en Jeruzalem: „God doet een groot werk onder deze onbesneden heidenen.” Iedereen raakt daar enthousiast over. In zekere zin krijgen ze dus veel steun en bijval voor hun standpunt, nog voordat ze bij de vergadering aankomen.

Ik vind het interessant hoe Lukas het in vers 3 verwoordt. Hij zegt:

Dus de gemeente stuurde hen op weg.

6

Uitgezonden door Geest en gemeente

Vergelijk dat eens met hoofdstuk 13, vers 4. Toen Paulus en Barnabas tijdens hun eerste zendingsreis naar de wereld van de heidenen gingen, staat er in Handelingen 13:4:

Zij dan, uitgezonden door de Heilige Geest, vertrokken naar Seleucië en voeren vandaar naar Cyprus.

HANDELINGEN 13:4

In Handelingen 13 staat uitdrukkelijk dat zij door de Heilige Geest werden uitgezonden. Hier werden zij door de gemeente uitgezonden.

Dat betekent niet dat deze missie minder geestelijk of minder belangrijk was, of minder in overeenstemming was met de wil van God dan hun andere missie. Het is gewoon een detail. De Heilige Geest had hen specifiek door een profetische uitspraak op hun eerste zendingsreis uitgezonden, zoals we in hoofdstuk 13 hebben gelezen. Hier wordt echter geen specifieke profetie van de Heilige Geest gegeven dat zij dit moesten gaan doen. De gemeente besloot eenvoudigweg dat het een goed idee zou zijn om deze kwestie in Jeruzalem te beslechten. Daarom werden zij door de gemeente op deze missie uitgezonden. Zoals ik al zei, voerden ze onderweg naar Jeruzalem in de gemeenten een soort campagne voor hun standpunt.

Vers 4:

Toen zij in Jeruzalem gekomen waren, werden zij ontvangen door de gemeente en de apostelen en de ouderlingen; en zij deden verslag van alles wat God door hen gedaan had.

HANDELINGEN 15:4

Vers 5 vervolgt:

Maar, zeiden zij, er zijn er enigen opgestaan onder de aanhangers van de sekte van de Farizeeën die gelovig zijn geworden, die zeggen dat men hen moet besnijden en moet gebieden de wet van Mozes in acht te nemen.

HANDELINGEN 15:5

7

Bekeerde Farizeeën en wetticisme

Dit is dus het standpunt dat hen daarheen had gebracht. Het kwam van sommigen van deze Farizeeën die tot geloof waren gekomen. Het is interessant om over bekeerde Farizeeën te lezen, want in de evangeliën waren de Farizeeën de dodelijke tegenstanders van Jezus. Ze probeerden altijd plannen te smeden om Hem te doden en probeerden Hem altijd in de val te lokken. Maar na de opstanding van Christus geloofden zij sneller in de opstanding van Christus dan de Sadduceeën. De Farizeeën geloofden namelijk, anders dan de Sadduceeën, in de opstanding van de doden. Daarom zijn het in Handelingen niet de Farizeeën, maar de Sadduceeën die de gemeente vervolgen. We zien dat sommige Farizeeën daadwerkelijk tot behoud komen en deel van de gemeente worden. Maar zelfs nadat een Farizeeër bekeerd is, is het moeilijk om het wetticisme uit hem te krijgen.

Trouwens, er zijn tegenwoordig mensen in de gemeente die in die zin nooit Farizeeën zijn geweest, maar net zo wettisch zijn. Wetticisme is een van die dingen die moeilijk uit de aard van een godsdienstig mens weg te krijgen zijn. Het is moeilijk om de overgang te maken van godsdienstig zijn naar geestelijk zijn. Met 'geestelijk' bedoel ik niet een of andere zweverige, elitaire term. Ik bedoel gewoon iemand die door de Heilige Geest wordt geleid. Iemand wiens hele relatie met God wordt bepaald door het feit dat Gods Geest in hem woont, hem leidt en in hem de vruchten voortbrengt van liefde, blijdschap, vrede, goedheid, zelfbeheersing, geduld en dat soort dingen.

Het is een geestelijk leven. Het is een geestelijk verschijnsel. Maar het is zo gemakkelijk om wat geestelijk is te institutionaliseren tot een godsdienst. Godsdienst is niet altijd een woord dat negatief gebruikt moet worden. Maar wanneer ik in deze context geestelijk zijn tegenover godsdienstig zijn stel, bedoel ik met godsdienstig zijn dat je godsdienstige zaken bent gaan beoordelen op grond van uiterlijk godsdienstig gedrag. Besnijdenis is daar een voorbeeld van, en het volgen van een koosjer dieet ook. In onze tijd kan het in sommige gemeenten gaan om roken, drinken of dansen, of om wat dan ook waarvan men vindt dat christenen het niet horen te doen. En er zijn hele kerkgenootschappen ontstaan, heiligingsgezinde kerkgenootschappen die al deze dingen verbieden, terwijl andere kerkgenootschappen dat niet doen. Het drinken van alcohol is bijvoorbeeld iets waarvan pinkstergelovigen en sommige baptisten eenvoudigweg vinden dat het zonde is. Andere mensen vinden dat niet. En als iemand gelooft dat het zonde is om dat te doen, dan maakt dat, voor zover die persoon het ziet, deel uit van zijn geestelijk leven. Ze roken niet, drinken niet, pruimen niet en gaan niet om met meisjes die dat wel doen, en daarom zijn ze godsdienstig. En ze zijn rechtvaardig omdat ze deze dingen niet doen. Maar hun hele opvatting van hun relatie met God, het dienen van God en het behagen van God draait om uiterlijke dingen. Dat is het tegenovergestelde van geestelijk.

Jezus zei:

Maar de tijd komt en is er nu, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid, want de Vader zoekt wie Hem zo aanbidden. God is Geest en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid.

JOHANNES 4:23-24

Er waren Farizeeën in overvloed. God hoefde niet ver te zoeken om hen te vinden. Ze dienden Hem en aanbaden Hem, maar door middel van rituelen en uiterlijkheden. Hij zoekt iemand die in geest en waarheid aanbidt, iemand wiens relatie met God innerlijk is geworden. De Farizeeën waren dus mensen die heel godsdienstig waren in de negatieve betekenis van dat woord.

Wanneer je christen wordt, betekent dat niet dat je automatisch niet langer godsdienstig bent. Sommige mensen kunnen godsdienstige activiteiten misschien zelfs heel terecht combineren met een geestelijk leven. Er zijn mensen die naar veel hoogkerkelijkere diensten gaan dan waar ik me prettig bij zou voelen. Maar ik weet zeker dat ze niet allemaal alleen maar godsdienstig zijn. Ik weet zeker dat het voor velen van hen iets heel geestelijks is. Maar het punt is dat er een verschil bestaat tussen enerzijds een relatie met God bepalen in termen van geestelijke verandering en geestelijke wedergeboorte, en anderzijds het naleven van rituelen en ceremoniën van godsdienstige aard.

Voordat de Farizeeën christen waren, waren ze volkomen wettisch en godsdienstig. Blijkbaar waren deze Farizeeën nog niet erg ver van die denkwijze af gekomen, hoewel ze nu gelovigen in Christus waren geworden. Trouwens, ik heb veel gelovigen in Christus ontmoet die heel wettisch zijn. Ze staan er niet op dat de Joodse wet wordt gevolgd, maar soms zijn ze heel wettisch in de manier waarop ze christelijke leringen toepassen. Bepaalde groepen leggen bijvoorbeeld in de rechtbank geen eed af, omdat Jezus zei:

Maar Ik zeg u: Zweer in het geheel niet, niet bij de hemel, want dat is de troon van God;

MATTHEÛS 5:34

Sommige christelijke groepen geloven dat iedere vorm van krachtig verzet tegen het kwaad verkeerd is, omdat Jezus zei dat je de andere wang moet toekeren. Ik denk dat ze wat Jezus zei in sommige gevallen op een starre, wettische manier opvatten, in plaats van de geest van wat Hij probeert te zeggen te begrijpen en daarnaar te leven. Maar dat is een ander verhaal.

8

Petrus verdedigt de gelovige heidenen

De Farizeeën waren degenen die opstonden en zeiden dat de heidenen besneden moesten worden en de wet van Mozes moesten onderhouden.

In vers 5 staat:

Maar, zeiden zij, er zijn er enigen opgestaan onder de aanhangers van de sekte van de Farizeeën die gelovig zijn geworden, die zeggen dat men hen moet besnijden en moet gebieden de wet van Mozes in acht te nemen.

HANDELINGEN 15:5

De apostelen en oudsten kwamen dus bijeen om deze zaak te overwegen. Daarvoor waren ze naar Jeruzalem gegaan.

Dit was het eerste concilie waar officieel over een theologisch punt werd beslist door de bijeengekomen leiders van de gemeente. Dat waren vooral de leiders van de gemeente in Jeruzalem, maar ook de apostelen, die over de hele gemeente waren aangesteld. En nadat er veel discussie was geweest, stond Petrus op en zei tegen hen:

En toen daarover een heftige woordenstrijd ontstond, stond Petrus op en zei tegen hen: Mannenbroeders, u weet dat God lang geleden onder ons mij uitgekozen heeft, zodat de heidenen uit mijn mond het woord van het Evangelie zouden horen, en zouden geloven.

HANDELINGEN 15:7

Met andere woorden, God koos Petrus uit om als eerste het evangelie aan de heidenen te verkondigen. Daarom zou hij bij deze specifieke kwestie enige geloofwaardigheid moeten hebben. Dit was waar ze over spraken. Natuurlijk zou Petrus hoe dan ook geloofwaardigheid hebben gehad, omdat hij altijd werd gerespecteerd als een van de voornaamste apostelen. Maar dat hij degene was die God had uitgekozen om de eerste heidenen in de gemeente te brengen, wordt ongetwijfeld genoemd om te zeggen: „Mijn getuigenis hierover zou aanzienlijk gewicht in de schaal moeten leggen.” Dat zou het moeten doen, en dat deed het ook werkelijk.

Dus zegt hij:

En God, de Kenner van de harten, heeft getuigenis aan hen gegeven door hun de Heilige Geest te geven, evenals aan ons;

HANDELINGEN 15:8

Natuurlijk verwijst hij naar wat er in het huis van Cornelius gebeurde, maar hij legt de nadruk op God, Die de harten kent. Dit is een eigenschap van God die al in hoofdstuk 1 werd genoemd, toen ze een vervanger voor Judas zochten. Ze hadden een paar kandidaten voor het apostelschap, en ze baden over deze kandidaten en zeiden:

En zij baden en zeiden: U Heere, Kenner van het hart van allen, wijs van deze twee er een aan, die U uitgekozen hebt

HANDELINGEN 1:24

Met andere woorden, ze zagen dat het niet ging om godsdienstigheid en uiterlijke naleving. Het ging om wat er in het hart was; daar keek God naar.

Maar de HEERE zei tegen Samuel: Kijk niet naar zijn uiterlijk en ook niet naar de hoogte van zijn gestalte, want Ik heb hem verworpen. Het is namelijk niet wat de mens ziet, want de mens ziet aan wat voor ogen is, maar de HEERE ziet het hart aan.

1 SAMUEL 16:7

Dat is natuurlijk een bekende uitspraak die God deed tegen de profeet Samuel, toen hij uit de zonen van Isaï degene koos die de volgende koning zou worden. Maar God zei tegen hem:

Mensen kijken naar de buitenkant; God kijkt naar het hart.

God ziet het hart, en de apostelen verwachtten dat dit voor God van belang zou zijn bij het kiezen van een nieuwe apostel. Nu zegt Petrus dat God, Die de harten kent, deze mensen heeft uitgekozen. Hij wist ook dat ze niet besneden waren. Dus als Hij hun alleen maar lichamelijk had onderzocht, zou Hij hebben geweten dat ze onbesneden

waren en naar Joodse maatstaven onwaardig waren om in de gemeenschap van Gods volk te worden opgenomen. Maar God keek naar het hart, en het kon Hem niet schelen dat ze niet besneden waren. Hij liet zien dat Hij hen aanvaardde vanwege hun zuivere harten. En er staat:

en Hij heeft geen onderscheid gemaakt tussen ons en hen, en heeft hun hart door het geloof gereinigd.

HANDELINGEN 15:9

Welnu dan, waarom verzoekt u God door een juk op de hals van de discipelen te leggen dat onze vaders en ook wij niet hebben kunnen dragen? Maar wij geloven door de genade van de Heere Jezus Christus op dezelfde wijze zalig te worden als ook zij.

HANDELINGEN 15:10-11

9

Paulus wijst Petrus terecht in Antiochië

Dat is het einde van de toespraak van Petrus. Misschien is het een korte samenvatting, maar het is verbazingwekkend hoeveel die lijkt op een toespraak die Paulus tegen Petrus hield in Galaten 2. Dat was toen Petrus naar Antiochië was gekomen en op dit punt zelf een compromis had gesloten. Hij was namelijk onder de heidenen geweest en had vrijuit en zonder gewetensbezwaren met hen gegeten. Maar toen bepaalde mannen van Jakobus, dat wil zeggen uit de gemeente in Jeruzalem, naar Antiochië kwamen, trok Petrus zich terug. Blijkbaar deed hij dat niet subtiel genoeg. Iedereen merkte dat hij zich terugtrok uit de tafelgemeenschap met de heidenen, om de meer wettische broeders die uit Jeruzalem waren gekomen niet voor het hoofd te stoten.

Paulus wilde daar niets van weten. In Galaten 2 zegt Paulus in vers 11:

Maar toen Petrus naar Antiochië gekomen was, ging ik openlijk tegen hem in, omdat hij te veroordelen was.

GALATEN 2:11

Toen Petrus zich uit de tafelgemeenschap terugtrok, keken de andere Joden blijkbaar naar Petrus om te zien wat zij moesten doen. Hij vond het niet goed, dus zouden zij het ook niet doen. Zelfs Barnabas, die nauw verbonden was met de apostelen in Jeruzalem, volgde het voorbeeld van Petrus. Maar Paulus noemt dat huichelarij. Waarom? Omdat hij wist dat zij allemaal vrijuit met de heidenen hadden gegeten voordat deze mannen uit Jeruzalem kwamen. Ze deden alleen maar alsof zij het niet goed vonden, waarschijnlijk omdat ze hun ongenoegen niet over zich wilden afroepen.

Uit begrip voor deze mannen moeten we erkennen dat Paulus zelf in 1 Korinthe 9 zei dat:

Wanneer hij bij hen was die onder de wet stonden, hield hij zich aan de wet, en wanneer hij bij hen was die niet onder de wet stonden, deed hij dat niet, om mensen uit die verschillende culturele groepen te winnen.

1 KORINTHE 9:20-21

Paulus zelf was flexibel. Zoals we in het volgende hoofdstuk, hoofdstuk 16, zullen zien, besneed hij Timotheüs om te voorkomen dat hij de Joden aanstoot gaf. Later, in hoofdstuk 21, kwam hij naar Jeruzalem en werd hem gevraagd deel te nemen aan rituelen in de tempel om te voorkomen dat hij de Joden aanstoot gaf, en dat deed hij. Paulus sloot op die punten wel degelijk een compromis. Zijn beleid was namelijk, zoals hij rond vers 20 in 1 Korinthe 9 zegt:

Wanneer hij bij de Joden was, hield hij zich aan de wet.

1 KORINTHE 9:20

Waarom kon Petrus niet hetzelfde doen? De reden waarom dit volgens Paulus anders lag, is dat de vraag of onbesneden heidenen in de gemeente aanvaardbaar waren, op dat moment nog steeds zeer omstreden was en nog lang niet beslist. Petrus had beter moeten weten dan partij te kiezen voor degenen van de besnijdenispartij. Wat Paulus betreft verzetten zij zich namelijk tegen het Evangelie zoals God het aan Paulus en Barnabas had geopenbaard. Zij wisten het, en zelfs Petrus wist het. Maar Petrus deed alsof hij het niet wist, omdat hij de Joden uit Jeruzalem niet ongelukkig wilde maken. Paulus noemt dat huichelarij.

Maar kijk wat Paulus zegt:

Maar toen ik zag dat zij niet juist wandelden, overeenkomstig de waarheid van het Evangelie, zei ik tegen Petrus in het bijzijn van allen: Als u die een Jood bent, naar heidens gebruik leeft en niet naar Joods gebruik, waarom dwingt u dan de heidenen op de Joodse manier te leven?

GALATEN 2:14

Met „wij” bedoelt hij Paulus, Petrus en de anderen die daar aanwezig waren. Ik ga op dit punt niet verder lezen, want hij gaat vervolgens over op een andere kwestie. Maar op dit punt heeft hij tegen Petrus gezegd:

Is het niet hypocriet dat je de heidenen iets oplegt waar je jezelf niet aan houdt? Je leeft als een heiden, wat betekent dat je je niet aan de koosjere regels houdt en gewoon met heidenen aan tafel gaat. Je leeft als een heiden. Waarom zou je door het voorbeeld dat je geeft de heidenen onder druk zetten om zich te laten besnijden en als een Jood te leven?

Hij zegt:

Wij, die van nature Joden zijn, en geen zondaars uit de heidenen, weten dat een mens niet gerechtvaardigd wordt uit werken van de wet, maar door het geloof in Jezus Christus. En ook wij zijn in Christus Jezus gaan geloven, opdat wij gerechtvaardigd zouden worden uit het geloof van Christus en niet uit werken van de wet. Immers, uit werken van de wet wordt geen vlees gerechtvaardigd.

GALATEN 2:15-16

Dit zijn de dingen die Petrus op het concilie in Jeruzalem zegt. Dat was ongetwijfeld niet veel later dan het moment waarop Paulus deze uitspraken tegen hem had gedaan. We zien dat Petrus Paulus' leer hierover had aanvaard en in zich had opgenomen. Misschien had Petrus die dingen daarvoor ook al geloofd, maar moest hij er onder die omstandigheden aan herinnerd worden.

10

Het ondraaglijke juk van de wet

Maar let erop dat Petrus in vers 10 zegt:

Welnu dan, waarom verzoekt u God door een juk op de hals van de discipelen te leggen dat onze vaders en ook wij niet hebben kunnen dragen?

HANDELINGEN 15:10

Wanneer hij zegt dat wij en onze vaders het juk niet konden dragen, bedoelt hij de wet. Is de wet onmogelijk om te houden? Eigenlijk niet. Er waren Joden die de wet hielden, en zelfs niet-Joden. Job was geen Jood. En hoewel hij de wet niet hield, leidde hij wel een rechtvaardig en onberispelijk leven voor God. De ouders van Johannes de Doper, Zacharias en Elizabet, waren Joden. En ons wordt in Lukas 1 verteld dat zij

volgens de wet een volmaakt en onberispelijk leven leidden. Paulus zegt zelf in Filippenzen 3 dat hij, voordat hij christen was, wat het houden van de wet betreft onberispelijk was. Hij hield zich er strikt aan.

Als het gaat om het uiterlijk naleven van de wet, hoef je geen heilige te zijn om niet te moorden, geen overspel te plegen, niet te stelen, je ouders niet te onteren, niet voor afgoden neer te buigen, geen grove taal of godslastering te gebruiken, of zelfs om de sabbat te houden. Het vereist vastberadenheid om dat te doen. Maar niets daarvan vormt een culturele leefwijze die onmogelijk is om aan te nemen.

Maar wat interessant is, is dat de Joden zich in hun geschiedenis nooit echt consequent aan die dingen hebben gehouden, hoewel iemand dat wel kon en sommige mensen het ook deden. De meeste Joden deden dat niet. Ze vervielen tot afgoderij en allerlei zonden. Daarom moesten de profeten komen en zeggen:

Jullie doen het nog slechter dan de heidenen. Ik zal de Assyriërs wel moeten sturen. Ik zal de Babyloniërs wel moeten sturen.

God moest hen oordelen. Want zelfs in het boek Richteren, vlak na de dood van Mozes en Jozua, vervielen ze telkens opnieuw tot afgoderij. Daarom moest God hen tuchtigen en hen vervolgens door de richters bevrijden.

Wat ik zeg, is dat de Joden als volk de gehoorzaamheid aan de wet van God blijkbaar niet in hun hart hadden. Sommige mensen hadden dat wel, en wie dat had, kon de wet ook gehoorzamen. Maar over het algemeen hadden de meeste mensen dat niet in hun hart. In Psalm 40, vers 7 tot en met 9, zei David dat hij de wet in zijn hart geschreven had. Mozes zelf spoorde de Joden aan hun hart te besnijden, en niet alleen hun voorhuid. Ook Jeremia zei in Jeremia 4:4 hetzelfde. Dit zijn aansporingen uit het Oude Testament.

Mensen konden de wet innerlijk in zich opnemen als ze God liefhadden. Ze konden zeggen: 'Ik wil een heilig leven leiden. Ik wil Gods wet volgen.' Als ze dat wilden, konden ze het. Het punt is alleen dat zoiets willen een zekere mate van geestelijke motivatie vereist die de meeste mensen niet hadden. Deze wetten opleggen aan een volk van mensen die innerlijk niet beter waren dan de heidenen zelf, die geen zuiver

hart hadden, betekende dat je hun iets oplegde wat ze eenvoudigweg niet blijvend konden volhouden. Niet omdat het een onmogelijke wet was, maar omdat ze van nature onverbeterlijk opstandig waren.

Nu zegt Petrus:

Wij hebben deze last niet kunnen dragen. Waarom zouden we de heidenen dit juk opleggen?

Paulus had dat tegen hem gezegd:

Maar toen ik zag dat zij niet juist wandelden, overeenkomstig de waarheid van het Evangelie, zei ik tegen Petrus in het bijzijn van allen: Als u die een Jood bent, naar heidens gebruik leeft en niet naar Joods gebruik, waarom dwingt u dan de heidenen op de Joodse manier te leven?

GALATEN 2:14

11

Petrus en Paulus verkondigen dezelfde genade

Let er ook op dat Petrus in zijn opmerkingen, net als Paulus, gelooft in rechtvaardiging door geloof en door genade. Sommige mensen zeggen dat Paulus en Petrus iets andere accenten legden of verschillende evangeliën hadden. Soms wordt gezegd dat de apostelen in Jeruzalem, zoals Jakobus, Johannes en Petrus, de wet nauwgezet naleefden, of geloofden dat het belangrijker was om de wet na te leven. Daarentegen suggereren sommige mensen dat Paulus bijna een volkomen ander evangelie van genade predikte. Dat deed hij niet. Paulus en Petrus hadden dezelfde overtuigingen.

Aan het einde van vers 9 zegt Petrus dat God hun hart door geloof reinigde. In vers 11 zegt hij:

Maar wij geloven door de genade van de Heere Jezus Christus op dezelfde wijze zalig te worden als ook zij.

HANDELINGEN 15:11

Petrus zegt dus dat wij door genade en door geloof behouden worden. Paulus zegt precies hetzelfde. We kennen Efeze 2:8:

Want uit genade bent u zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u, het is de gave van God;

EFEZE 2:8

Dat wordt allemaal in één uitspraak samengevat. We vinden veel uitspraken van Paulus over rechtvaardiging door geloof en dat wij door genade behouden worden, niet door werken. Petrus en Paulus zitten hier dus op één lijn. En dat zet Jakobus, de leider van de gemeente in Jeruzalem, natuurlijk onder enige druk.

12

Jakobus en zijn verhouding tot de wet

Het lijkt erop dat Jakobus aanzienlijk sterker geneigd was de Thora te onderhouden dan zelfs Petrus. In latere literatuur staat Jakobus, die Jakobus de Rechtvaardige wordt genoemd, bekend als een Jood in Jeruzalem die de wet zeer nauwgezet onderhield en zowel door Joden als door christenen werd gerespecteerd. Hij werd soms Kameelknieën genoemd. Jakobus kreeg de bijnaam Kameelknieën omdat hij zoveel tijd in gebed doorbracht dat zijn knieën zo vereelt waren geraakt dat ze op de knieën van kamelen leken.

Deze man was een zeer toegewijd man, en hij ging niet ver buiten Jeruzalem. Wat de wetticisten betreft, week hij dus nooit van de gebaande paden af. Hij bleef daar gewoon en hield zich aan de hele wet. Dat was voor hem geen probleem. Hij was een

man die daartoe geneigd was, en hij woonde in Jeruzalem, waar de tempel stond, dus waarom niet? Jakobus onderhield de wet.

Jakobus heeft trouwens het boek Jakobus geschreven. Deze zelfde Jakobus schreef het boek Jakobus, waarin hij spreekt over het houden van de wet. Maar hij noemt die de wet van de vrijheid, de koninklijke wet, die inhoudt dat je je naaste moet liefhebben zoals je jezelf liefhebt.

Maar het is duidelijk dat de besnijdenispartij dacht dat Jakobus hier hun voorvechter zou zijn. Denk aan degenen die naar Antiochië kwamen en over wie Paulus in Galaten spreekt. Er kwamen mannen van Jakobus, en Petrus liet zich door hen intimideren.

De uitdrukking ‘van Jakobus’ suggereert dat Jakobus werd gezien als een voorvechter van deze specifieke partij. Als dat zo was, stelde hij zijn achterban op deze vergadering beslist teleur, want hij luisterde naar Petrus. Hij luisterde ook naar de Schrift. Hij citeert de Schrift, zoals we zullen zien. Ook Paulus en Barnabas leggen na Petrus hun getuigenis af. In vers 12 staat:

En heel de menigte zweeg, en zij hoorden Barnabas en Paulus vertellen wat voor grote tekenen en wonderen God door hen onder de heidenen gedaan had.

HANDELINGEN 15:12

13

Jakobus beoordeelt de zaak

Blijkbaar redeneerden ze dat God, door deze wonderen onder de heidenen te doen, liet zien dat Hij hen goedkeurde.

Maar toen alle anderen hadden gesproken, nam Jakobus het woord. Er staat:

En toen zij zwegen, antwoordde Jakobus: Mannenbroeders, luister naar mij.

HANDELINGEN 15:13

Jakobus is degene die het antwoord geeft. We hebben het getuigenis gehoord. Nu gaan we zien wie het oordeel velt. Hij is als de rechter in deze rechtszaak. In vers 19 zegt hij zelfs:

Daarom ben ik van oordeel dat men het hun die zich uit de heidenen tot God bekeren, niet lastig moet maken,

HANDELINGEN 15:19

Jakobus zit deze rechtszaak voor. Hij heeft geluisterd naar het getuigenis van Petrus en dat van Paulus en Barnabas, maar hij verwijst alleen naar het getuigenis van Petrus. Misschien komt dat doordat het Evangelie van Paulus en Barnabas terechtstond. Daarom haalt hij hun getuigenis ten gunste van henzelf niet aan, maar wel het getuigenis van Petrus en het getuigenis van de Schrift ten gunste van Paulus en Barnabas.

In vers 14 zegt hij:

Simeon heeft verteld hoe God voorheen naar de heidenen omgezien heeft om voor Zijn Naam uit hen een volk aan te nemen.

HANDELINGEN 15:14

Daarmee bedoelt hij Petrus. In het Grieks staat hier het woord Simeon, de Aramese vorm van de naam Simon. Hier zien we een klein beetje couleur locale: Lukas vermeldt dat Jakobus daadwerkelijk de Aramese naam voor Petrus gebruikte, omdat ze ongetwijfeld Aramees spraken.

14

Amos, Edom en de Septuaginta

En hiermee stemmen de woorden van de profeten overeen, zoals geschreven staat:

HANDELINGEN 15:15

Het citaat dat hij geeft, komt uit Amos, hoofdstuk 9, vers 11 en 12. In de Hebreeuwse tekst staat het iets anders, maar hij citeert de Septuaginta, het Griekse Oude Testament. De Joden volgden vaak het Griekse Oude Testament, omdat Alexander de Grote 300 jaar vóór Christus alle gebieden had veroverd en de mensen de Griekse taal had opgelegd. Daardoor konden steeds minder Joden daadwerkelijk Hebreeuws lezen, terwijl meer Joden Grieks kenden. Daarom maakte een groep Joodse geleerden in Alexandrië in Egypte een Griekse vertaling van hun Hebreeuwse Schriften, die de Septuaginta werd genoemd.

Dit gebeurde eeuwen vóór de tijd van Christus. Tegen de tijd van Christus werd de Septuaginta overal in het Romeinse Rijk op grote schaal door de Joden gebruikt. Het was hun Bijbel. Het was de Griekse Bijbel, net zoals Engelstalige christenen in de achttiende eeuw de King James Version gebruikten. De meeste christenen lezen geen Grieks of Hebreeuws. Ze lezen een vertaling in hun eigen taal, het Engels. Zo lazen ook de Griekssprekende Joden de Bijbel meestal in een vertaling in hun eigen taal, het Grieks. Veel, en misschien wel de meeste, citaten uit het Oude Testament in het Nieuwe Testament volgen de Griekse tekst. Vaker wel dan niet citeren ze de Septuaginta, waarin het iets anders staat.

In dit geval staat er:

Op die dag zal Ik oprichten de vervallen hut van David. Zijn scheuren zal Ik dichtmaken, en wat aan hem is afgebroken, zal Ik oprichten, Ik zal hem opbouwen als in de dagen van oude tijden af; zodat zij de rest van Edom in bezit zullen nemen, en alle heidenvolken waarover Mijn Naam is uitgeroepen, spreekt de HEERE, Die dit doet.

AMOS 9:11-12

Eén verschil is dat Amos 9:12 in de Hebreeuwse tekst spreekt over:

wat er nog over is van Edom.

Maar de Edomieten waren inmiddels uitgestorven. Herodes de Grote, die inmiddels al lang dood was, was de laatste bekende Edomiet. Jakobus zegt dat Edom de heidenen in het algemeen vertegenwoordigt, hoewel deze profetie oorspronkelijk over Edom spreekt. God zegt dat Hij niet-Joden, heidenen, zal aannemen.

Eén zinsdeel dat moeilijk is en dat veel mensen verkeerd uitleggen, staat aan het begin, waar hij zegt:

Ik zal de vervallen tent van David weer opbouwen.

15

Misvatting over de tabernakel van David

Een populaire manier waarop veel mensen dit tegenwoordig opvatten, vooral in charismatische kringen, is dat de tabernakel van David verwijst naar de tent die David over de ark van het verbond oprichtte toen hij die naar Jeruzalem bracht.

De tabernakel van Mozes, die in het boek Exodus werd gebouwd en in gebruik bleef nadat de Israëlieten het beloofde land waren binnengekomen, was het eerste onderkomen van de ark van het verbond. Maar die tabernakel van Mozes werd blijkbaar rond 1 Samuel hoofdstuk 4 bij Silo door de Filistijnen verwoest, en de ark werd jarenlang in een woonhuis bewaard. Daarna werd hij door David naar Jeruzalem gebracht, en David zette er een heel eenvoudig soort beschutting overheen, een tent. Veel mensen zeggen dat de tabernakel van David, in tegenstelling tot de tabernakel van Mozes, deze tent was die David in Jeruzalem over de ark van het verbond zette.

Wat zou het dan betekenen dat God de tabernakel van David zou herbouwen? Volgens mij is dit een onjuiste opvatting, maar ze komt heel veel voor, dus ik zal je vertellen wat sommige mensen zeggen. Sommige mensen zeggen dat de tabernakel van David anders is dan de tabernakel van Mozes, omdat de aanbidding rond de ark muzikaal was. Mozes heeft nooit muziekinstrumenten of zang voorgeschreven voor de rituelen van het jodendom. David voerde muziekinstrumenten en liederen in. Hij schreef muziek en aanbiddingsliederen. Daarom dienden bij de tabernakel die David oprichtte 24 afdelingen van priesters en hun musici dag en nacht met muziek. Bepaalde charismatische leraren geloven dus dat de tabernakel van David symbool staat voor

aanbiddingsmuziek in haar zuiverste vorm. Het gaat trouwens om een groot aantal van hen; je zult dit tegenkomen als je ooit naar charismatische leraren over dit onderwerp luistert. En zij geloven dat God in de laatste dagen de zuiverste aanbiddingsmuziek zal herstellen. Gewoonlijk zijn degenen die zulke dingen zeggen zelf musici, en ongetwijfeld denken zij dat hun muziek daar een voorbeeld van is.

16

Herstel van Davids dynastie in de Messias

Dit is een volkomen verkeerd begrip van wat Amos zegt en wat Jakobus zegt. Jakobus spreekt hier niet over het herstel van een muzikale bediening. Hij spreekt over het opnemen van de heidenen. Maar wat is de tabernakel van David? Het is geen verwijzing naar de tent die David in Jeruzalem opzette. Het is een stijlfiguur die gebaseerd is op de veelvoorkomende uitdrukking in het Oude Testament: het huis van David. Het huis van David betekent de dynastie van David, en het is een heel gebruikelijke uitdrukking in de Bijbel. Zelfs in het Nieuwe Testament staat:

En Hij heeft een hoorn van zaligheid voor ons opgericht in het huis van David, Zijn knecht,

LUKAS 1:69

Omdat het huis van David verwijst naar de dynastie van David, maar daarbij wel het beeld van een huis wordt gebruikt, maakt Amos een soort woordspeling. Hij spreekt niet over het huis van David. Hij spreekt over de sukkoth. In het Hebreeuws is de sukkoth de tent of de hut. Het Loofhuttenfeest, oftewel het Feest van de Tabernakels, was een feest waarbij mensen sukkothim opzetten. Dat waren kleine afdakjes van takken en bladeren en dergelijke. Het is een hut, een schuurtje, een plek waar je één nacht of een paar nachten zou doorbrengen, maar het is niet de plek waar je zou willen wonen. Het is geen echt huis.

Amos heeft het huis van David, oftewel de dynastie van David, beschreven als zo verdorven en zo ontaard dat je het nauwelijks nog een huis kon noemen. Het lijkt meer op een schuurtje. Het lijkt op een hut. Het lijkt op een sukkah van David. Dat is

eenvoudigweg een manier om de toestand waarin Davids dynastieke lijn in de tijd van Amos verkeerde, als minderwaardig voor te stellen. De koningen die David in zijn huis, in zijn dynastie, opvolgden, waren voor het grootste deel zeer verdorven. Amos zegt: ‘Dit huis van David verdient het nauwelijks om zelfs maar een huis genoemd te worden. Het is meer een bouwvallig schuurtje. Zo vervallen is het.’ Hij bedoelt moreel vervallen. De dynastie van David is zo verdorven geraakt dat hij weigert haar nog langer een huis te noemen.

Maar hij zegt dat de sukkoth van David hersteld zal worden. Dat betekent dat de dynastie van David in haar vroegere glorie zal worden hersteld. Dit is een verwijzing naar de komst van de Messias, Die uit de dynastie van David is. Hij is de laatste Koning van de dynastie van David, en in Jezus wordt het huis van David in zijn glorie hersteld door de verheerlijking van Jezus Zelf.

Zo begrijpt Jakobus het, omdat Amos het zo bedoelde: het huis van David zou in de persoon van de Messias worden hersteld. Hoewel het in de tijd van Amos in grote wanorde en bouwvalligheid was vervallen, zou het worden herbouwd of hersteld. God zou de dynastie herstellen door opnieuw een glorierijke en rechtvaardige Koning uit het huis van David te doen voortkomen, en die hut zou weer worden opgebouwd tot een huis dat die naam waardig was.

17

Amos voorzegt de bekering van heidenen

Jakobus is meer geïnteresseerd in het citeren van het tweede deel daarvan. Hij zegt:

Hierna zal Ik terugkeren en de vervallen hut van David weer opbouwen, en wat daarvan is afgebroken, weer opbouwen en Ik zal hem weer oprichten, opdat de mensen die overgebleven zijn, de Heere zouden zoeken, en alle heidenen over wie Mijn Naam uitgeroepen is, spreekt de Heere, Die dit alles doet.

HANDELINGEN 15:16-17

Verwijzing gecontroleerd: de spreker noemde Amos 9, maar de bewoording is Handelingen 15:16-17.

Jakobus weet dat dit met Jezus verbonden is, omdat het huis van David in Jezus is hersteld. En volgens Amos zou het gevolg daarvan zijn dat de heidenen en alle volken tot God zouden worden gebracht.

Jakobus ziet in deze profetie een voorspelling van wat hij en zijn tijdgenoten voor hun ogen zien gebeuren. Hij heeft het niet over de eindtijd. Als je Amos 9 bekijkt en daarvan een verwijzing naar de eindtijd probeert te maken, zoals populaire leraren soms doen, mis je waar het hier om gaat. Jakobus voorspelt niet iets over de eindtijd. Hij heeft het over wat er voor hun ogen gebeurt. Hij zei:

Simeon heeft verteld hoe God voorheen naar de heidenen omgezien heeft om voor Zijn Naam uit hen een volk aan te nemen. En hiermee stemmen de woorden van de profeten overeen, zoals geschreven staat:

HANDELINGEN 15:14-15

Dan citeert hij deze profetie. Met andere woorden, hij zegt dat deze profetie van Amos overeenkomt met, of in zekere zin beschrijft, wat wij zien gebeuren wanneer God heidenen in de gemeente brengt. Dat is het punt dat Jakobus maakt.

Vers 18 is vreemd. Er staat:

Aan God zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend.

HANDELINGEN 15:18

Het grootste deel van deze zin komt helemaal niet voor in de oudere Griekse handschriften. Er komt maar een klein gedeelte van voor, en dat is aan het einde van vers 17 toegevoegd. In de oudere handschriften staat aan het einde van vers 17 in feite een kortere formulering, waarin „die van eeuwigheid af bekend zijn” aansluit bij „al deze dingen”:

De Heer, Die al deze dingen doet, die van eeuwigheid af bekend zijn.

In de Alexandrijnse tekst staat dit aan het einde van vers 17.

18

Het besluit en de brief van het concilie

Dan zegt Jakobus in vers 19:

Daarom ben ik van oordeel dat men het hun die zich uit de heidenen tot God bekeren, niet lastig moet maken, maar aan hen moet schrijven dat zij zich dienen te onthouden van de dingen die door de afgoden besmet zijn, van ontucht, van het verstikte en van bloed. Want Mozes heeft van oude tijden af in elke stad mensen die hem prediken, want hij wordt elke sabbat in de synagogen voorgelezen.

HANDELINGEN 15:19-21

Toen behaagde het de apostelen en oudsten, samen met de hele gemeente, waaronder blijkbaar ook de voormalige jудаïsten — zij lijken van gedachten te zijn veranderd — om uit hun eigen midden gekozen mannen met Paulus en Barnabas naar Antiochië te sturen, namelijk Judas, die ook Barsabbas wordt genoemd, en Silas, mannen die leiding gaven onder de broeders. En zij gaven hun deze brief mee:

En zij schreven door hun dienst het volgende: De apostelen, de ouderlingen en de broeders groeten de broeders uit de heidenen die in Antiochië, Syrië en Cilicië zijn. Wij hebben gehoord dat sommigen die bij ons vandaan zijn gekomen, u met woorden in verwarring hebben gebracht en uw zielen hebben verontrust door te zeggen dat u besneden moet worden en de wet moet onderhouden. Wij hadden hun daar geen opdracht toe gegeven. Daarom heeft het ons, nadat wij het eens geworden waren, goedgegacht enige mannen te kiezen en naar u toe te sturen met onze geliefden, Barnabas en Paulus, mensen die hun leven overhebben voor de Naam van onze Heere Jezus Christus. Daarom hebben wij Judas en Silas gestuurd, die hetzelfde ook mondeling zullen meedelen. Want het heeft de Heilige Geest en ons goedgegacht u verder geen last op te leggen dan deze noodzakelijke dingen: dat u zich onthoudt van afgodenoffers, van bloed, van het verstikte en van hoererie. Als u zich ver van deze dingen houdt, zult u juist handelen. Vaarwel.

HANDELINGEN 15:23-29

Toen men afscheid van hen genomen had, gingen zij naar Antiochië; en na de menigte bijeengeroepen te hebben, overhandigden zij de brief. En toen ze die gelezen hadden, verblijdden zij zich over de bemoediging. Judas nu en Silas, die ook zelf profeten waren, bemoedigden de broeders met veel woorden en sterkten hen. En nadat zij daar een tijd gebleven waren, lieten de broeders hen met vrede teruggaan naar de apostelen. Maar het dacht Silas goed daar te blijven.

HANDELINGEN 15:30-34

Dit vers 34 komt niet voor in de oudere handschriften. Het lijkt erop dat iemand het heeft opgenomen — een schriftgeleerde of zo heeft dat toegevoegd — om uit te leggen hoe het kwam dat Silas in Antiochië was toen Paulus vandaar op zijn tweede zendingsreis vertrok. Paulus en Barnabas gingen ieder hun eigen weg, en hij nam Silas mee, die blijkbaar bij hem in Antiochië was. Maar hier staat dat Judas en Silas vanuit Antiochië naar Jeruzalem teruggingen. Om die afwijking te verklaren, heeft iemand blijkbaar geschreven: ‘Maar Silas bleef.’ De oudere handschriften zeggen dat niet. Wanneer Paulus Silas meenam, moeten we daarom aannemen dat Silas naar Antiochië was teruggekeerd, of dat Paulus boodschappers naar Jeruzalem stuurde en hem vroeg om met hem mee te gaan, en dat hij dat deed. Maar dat is een ander verhaal.

En Paulus en Barnabas verbleven in Antiochië en zij onderwezen en verkondigden, met nog veel anderen, het Woord van de Heere.

HANDELINGEN 15:35

19

De wet als juk en last

Ik heb dat allemaal gelezen zodat ik hier even kon stoppen en over de brief en de genomen beslissing kon praten. Het belangrijkste hier is natuurlijk wat de vergadering besloot. Zij besloten dat de heidenen niet onder de last van de wet moesten worden gebracht.

Let op het soort taal dat de Joden zelf, de Joodse christenen, gebruiken wanneer zij over de wet spreken. In vers 10 noemde Petrus het een juk op de nek van de heidenen leggen, dat zelfs de Joden niet gemakkelijk konden dragen. Het is een juk. Het is een last.

Toen Jezus in Mattheüs 11 zei:

Neem Mijn juk op u, en leer van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en u zult rust vinden voor uw ziel;

MATTHEÛS 11:29

stelde Hij dat tegenover het juk van de wet. Hij zei:

Kom naar Mij toe, allen die vermoeid en belast zijn, en Ik zal u rust geven.

MATTHEÛS 11:28

De last was de wet waaronder de Joden stonden, de leer van de Farizeeën, die deze mensen lasten oplegde. Hij zei:

Nee. Kom naar Mij toe; Ik zal u daarvan rust geven. Neem Mijn juk op u, want Mijn juk is zacht.

MATTHEÛS 11:28-30

Hem volgen is geen last, maar de wet was dat wel.

Petrus zegt:

Welnu dan, waarom verzoekt u God door een juk op de hals van de discipelen te leggen dat onze vaders en ook wij niet hebben kunnen dragen?

HANDELINGEN 15:10

Let op wat Jakobus in vers 19 zegt:

Daarom ben ik van oordeel dat men het hun die zich uit de heidenen tot God bekeren, niet lastig moet maken,

HANDELINGEN 15:19

Hen onder de wet plaatsen geeft moeilijkheden. Ze zouden met moeilijkheden worden opgezadeld. Hij zegt hetzelfde wanneer hij de brief schrijft. In vers 24 zegt hij:

Wij hebben gehoord dat sommigen die bij ons vandaan zijn gekomen, u met woorden in verwarring hebben gebracht en uw zielen hebben verontrust door te zeggen dat u besneden moet worden en de wet moet onderhouden. Wij hadden hun daar geen opdracht toe gegeven.

HANDELINGEN 15:24

Het idee dat we de Torah moeten onderhouden, brengt mensen van hun stuk. Het is belastend; het geeft moeilijkheden. Zo spraken de Joodse apostelen in Jeruzalem, Petrus en Jakobus, erover. Het is een juk dat moeilijk te dragen is. In vers 28 zeggen ze in de brief:

Want het heeft de Heilige Geest en ons goedgeacht u verder geen last op te leggen dan deze noodzakelijke dingen:

HANDELINGEN 15:28

Zij beschouwen het opleggen van de Torah aan wie dan ook, aan Joden of heidenen, dus als een juk dat moeilijk te dragen is. Het is een last. Als je mensen daaronder plaatst, bezorg je hun moeilijkheden en breng je hen van hun stuk.

20

Kritiek op de Torahgetrouwe beweging

Toch zijn er tegenwoordig mensen die Torahgetrouw worden genoemd, mensen van de Joodse wortels-beweging, die ons vertellen dat we de Torah zouden moeten onderhouden. Dat is volkomen in strijd met alles in het Nieuwe Testament. Deze mensen veroorzaken tegenwoordig moeilijkheden in de gemeente. Gelukkig zijn de meesten van hen online te vinden en niet in gemeenten. Maar mensen lezen er online over, komen ermee de gemeenten binnen en veroorzaken moeilijkheden.

Er zijn enkele Torahgetrouwe gemeenten. Die noemen zichzelf meestal Messiaanse synagogen. Ze bewaren voldoende afstand tot de gemeente, zodat ze het leven van gewone gemeenten uiteindelijk niet zo sterk verstoren. Maar ze vormen een factie die zich van het lichaam van Christus heeft afgescheiden en die zegt dat christenen de Torah zouden moeten onderhouden. Het is alsof de gebeurtenissen uit het boek Handelingen nooit hebben plaatsgevonden. Voor deze mensen is het alsof Galaten nooit geschreven is. Ze begrijpen het niet eens, maar ze veroorzaken moeilijkheden in de gemeente. Ze brengen mensen aan het twijfelen. Ze proberen mensen een last op te leggen. Maar hoe zit het dan met deze vier dingen? Wat zijn die? Hoererij, het eten van bloed, het eten van verstikte dieren en vlees dat aan afgoden geofferd is. Drie daarvan hebben te maken met wat je wel en niet mag eten. Het andere is hoererij. Hoererij is elke vorm van seksuele zonde. Sommige geleerden denken dat de apostelen met hoererij een specifieke vorm van seksuele zonde bedoelen, namelijk trouwen met iemand die te nauw aan je verwant is. Er zijn wetten die een huwelijk verbieden tussen mensen die biologisch zeer nauw aan elkaar verwant zijn. Sommigen menen dat dit de hoererij is waarnaar ze verwijzen, maar dat zeggen ze niet. Hoererij is heel algemeen: overspel, homoseksualiteit, bestialiteit en incest zijn allemaal vormen van hoererij.

21

Vier regels uit respect voor Joden

Dan zijn er drie dingen die te maken hebben met wat je eet: eet geen bloed, eet geen verstikte dieren en eet geen vlees dat aan afgoden geofferd is. Het klinkt alsof deze dingen hun worden opgelegd en hun wordt gevraagd zich hier bij wijze van tegemoetkoming aan te houden. Waarom worden deze dingen überhaupt genoemd? Hij zegt in vers 21 dat dit de reden is waarom ze de heidenen vragen zich van deze vier dingen te onthouden:

Want Mozes heeft van oude tijden af in elke stad mensen die hem prediken, want hij wordt elke sabbat in de synagogen voorgelezen.

HANDELINGEN 15:21

Dit betekent dat er in iedere heidense stad waar synagogen zijn, veel Joden wonen. De mensen daar zijn generaties lang doordrongen van de leer van Mozes, die iedere sabbat in de synagoge wordt voorgelezen, en zijn daardoor voor bepaalde dingen gevoelig geworden. Dat betekent dat er veel mensen zijn die deze Joodse overtuigingen hebben en die gemakkelijk aanstoot zouden nemen aan bepaalde heidense gebruiken, en er zelfs van zouden gruwen.

De heidenen waren over het algemeen natuurlijk heidens. De meeste heidenen waren geen christenen, en heidense heidenen hadden een afschuwelijke seksuele moraal. In hun heidense tempels hadden ze prostituees die als priesteressen dienden. Seksuele immoraliteit maakte eenvoudigweg deel uit van het heidendom. Het eten van vlees dat aan afgoden geofferd was, maakte deel uit van de aanbidding van afgoden. Het eten van bloed was voor Joden altijd weerzinwekkend, maar de heidenen kon het niets schelen. Ze aten bloed en zelfs verstikte dieren.

Blijkbaar was het wurgen van een dier een manier om het te doden waarbij het bloed erin bleef. Als je zijn keel doorsnijdt, loopt het bloed eruit. Dat gebeurt ook als je het op de gebruikelijke manier slacht. Maar als je het wurgt, stopt het hart met kloppen, en een dood lichaam bloedt niet. Daardoor bleef er meer bloed in het vlees achter, wat het

blijkbaar sappiger of smakelijker maakte. De heidenen wurgden hun dieren voor voedsel blijkbaar vaak in plaats van ze op de gebruikelijke manier te slachten. Daardoor aten ze het vlees met het bloed er nog in, wat op hetzelfde neerkomt: eet geen bloed.

Dit waren zeer gangbare gebruiken onder de heidenen, maar ze waren voor de Joden bijzonder aanstootgevend. Mozes heeft in iedere stad veel volgelingen die gevoelig zijn geworden door het voorlezen van de wet, iedere sabbat in de synagoge. Om te voorkomen dat de heidenen hun aanstoot gaven, wilden ze de heidenen vragen met die dingen te stoppen of ze niet te doen. Aan het einde van de brief, in vers 29, staat:

dat u zich onthoudt van afgodenoffers, van bloed, van het verstikte en van hoererij. Als u zich ver van deze dingen houdt, zult u juist handelen. Vaarwel.

HANDELINGEN 15:29

22

Christelijke vrijheid zonder aanstoot

Het is duidelijk dat ze hen niet onder de wet plaatsen, want sommige van deze dingen worden niet eens in de wet genoemd. Het verbod op verstikte dieren is niet een van de wetten in de wet van Mozes. Wat ze doen, is een aantal zaken uitkiezen waarvan ze heel goed weten dat heidenen in het hele Romeinse Rijk ze gewoonlijk doen en dat ze voor de Joden bijzonder weerzinwekkend zijn. Ze willen de Joden geen aanstoot geven en hun niet het gevoel geven dat het christendom iets weerzinwekkends is. Daarom vragen ze de heidenen om extra moeite te doen om deze dingen niet te doen. Zelfs als ze de vrijheid hebben om sommige ervan te doen, zouden ze dat niet moeten doen op een plaats waar ze mensen aanstoot zullen geven.

Paulus spreekt hierover met de Korinthiërs, en ook met de Romeinen, in Romeinen 14 en 15 en ook in 1 Korinthe 8 tot en met 10. Paulus spreekt over vlees dat aan afgoden geofferd is. Hij zegt dat het niet zo'n belangrijke zaak is. Niets is op zichzelf onrein. Voor wie denkt dat iets onrein is, is het onrein, maar niets is op zichzelf onrein. Een

afgod stelt niets voor. Dat weten wij. Maar hij zegt dat niet iedereen dat weet, en dat degenen die dat niet weten er aanstoet aan kunnen nemen en ten val kunnen komen als je vlees eet dat aan afgoden geofferd is. Daarom zegt hij dat je het niet moet doen als je daardoor een broeder ten val brengt, ook al heb je die vrijheid.

Maar eten is één ding, terwijl ontucht iets is wat je nooit hoort te bedrijven. Ontucht is voor christenen niet aanvaardbaar. Blijkbaar is het eten van sommige van deze dingen wat God betreft aanvaardbaar, maar verdient het de voorkeur om het niet te doen als je daardoor mensen ten val brengt. Dat was ook de zorg van Jakobus, en daarom stuurden zij deze brief.

23

Het concilie en de datering van Galaten

Toen Paulus en Barnabas op hun tweede zendingsreis vertrokken, namen zij deze brief mee naar de gemeenten van de heidenen. Daarmee zou natuurlijk een einde komen aan de discussie. Dat is een van de redenen waarom we weten dat Galaten vóór die tijd geschreven is. Sommigen geloven dat Galaten later in het leven van Paulus geschreven is, maar dat is niet logisch. Hij zou Galaten niet hebben hoeven schrijven als dit besluit al bestond. Als jудаïsten naar zijn gemeente onder de heidenen kwamen en zeiden: ‘Jullie moeten je aan de wet houden,’ dan kon hij zeggen: ‘Neem me niet kwalijk, de apostelen in Jeruzalem hebben deze brief geschreven, waarin staat dat dit niet hoeft.’

Paulus zou Galaten niet hebben hoeven schrijven. Het feit dat hij in Galaten zijn standpunt moest beargumenteren, betekent dat hij de brief vóór het concilie schreef, blijkbaar vlak daarvoor. In Galaten zinspeelt hij zelfs nergens op het besluit van het concilie van Jeruzalem. Dat is vreemd als het al bestond, want dat zou het sterkste argument zijn geweest dat hij had kunnen aanvoeren tegen het opleggen van de besnijdenis aan de heidenen. Hij zou zelfs geen andere argumenten hebben hoeven opschrijven. Hij kon eenvoudig zeggen: ‘Hierover is een beslissing genomen. Laten we hier niet opnieuw het wiel uitvinden. De apostelen hebben dit al besproken en de zaak is beslist.’

Het feit dat Paulus in Galaten helemaal niet naar het concilie van Jeruzalem verwees, betekent dat hij die brief schreef voordat dat plaatsvond. Daarom zouden we kunnen zeggen dat Paulus Galaten waarschijnlijk schreef in de periode die in dat laatste vers van hoofdstuk 14 wordt genoemd, waarin Paulus en Barnabas lange tijd in Antiochië bleven, en niet daarna.

We zullen, terwijl we Handelingen doornemen, ook aandacht besteden aan de andere brieven en aan het tijdstip waarop ze geschreven zijn. Daarmee komen we bij de tweede en derde zendingsreis. De eerste daarvan begint aan het einde van dit hoofdstuk. We komen hierop terug bij het begin van de tweede zendingsreis.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Handelingen 15:1
- 1 Korinthe 12:26
- Mattheüs 16:18
- Mattheüs 5:18
- Handelingen 15:1-2
- Handelingen 15:3
- Handelingen 13:4
- Handelingen 15:4
- Handelingen 15:5
- Johannes 4:23-24
- Mattheüs 5:34
- Handelingen 15:7
- Handelingen 15:8
- Handelingen 1:24
- 1 Samuel 16:7
- Handelingen 15:9
- Handelingen 15:10-11
- Galaten 2:11
- 1 Korinthe 9:20-21

- 1 Korinthe 9:20
- Galaten 2:14
- Galaten 2:15-16
- Handelingen 15:10
- Handelingen 15:11
- Efeze 2:8
- Handelingen 15:12
- Handelingen 15:13
- Handelingen 15:19
- Handelingen 15:14
- Handelingen 15:15
- Amos 9:11-12
- Lukas 1:69
- Handelingen 15:16-17
- Handelingen 15:14-15
- Handelingen 15:18
- Handelingen 15:19-21
- Handelingen 15:23-29
- Handelingen 15:30-34
- Handelingen 15:35
- Mattheüs 11:29
- Mattheüs 11:28
- Mattheüs 11:28-30
- Handelingen 15:24
- Handelingen 15:28
- Handelingen 15:21
- Handelingen 15:29

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.